

Ühinenud Rahvaste
Hariduse, Teaduse
ja Kultuuri
Organisatsioon

UNESCO Eesti Rahvuslik Komisjon

UNESCO sündmused

UNESCO täitevkoogu 191. istung

Aprillis 2013 toimus UNESCO täitevkoogu 191. istung, kus vaateajatena osalesid Kerli Gutman ja Margit Siim UNESCO ERKist. UNESCO eelarve seis on tulenevalt USA võlgadest organisatsiooni ees väga raske, selgust USA liikmemaksu taastamise kohta oodatakse oktoobriks 2013. Olukorda raskendab asjaolu, et liikmesriigid ei jõua programmide ja tegevuste kärpimises kokkuleppele. 4. juulil toimub täitevkoogu erakorraline istung, kus arutatakse tegevuse prioriteete. Täitevkoogu 192. istung toimub 23.09–11.10 2013 ja peakonverents 5.–20.11 2013. Peakonverentsi raames toimuva ministrite ümarlaua teemaks on hariduse eesmärgid alates 2015.

Lissaboni konventsiooni komitee 6. istung Splitis

Kõrgharidusega seonduvate kvalifikatsioonide Euroopa regioonis tunnustamise konventsiooni ehk Lissaboni konventsiooni komitee kohtub korralistel istungitel iga kolme aasta tagant. 19. juunil toimus komitee 6. istung Horvaatias Splitis, kus Eestit esindas Eesti ENIC/NARIC keskuse juhataja Gunnar Vaht, kes valiti istungil järgmiseks kolmeks aastaks ka komitee presidendiks.

Istungile olid kutsutud Lissaboni tunnustamise konventsiooni ratifitseerinud riikide esindajad (kokku 51 riiki), UNESCO ja Euroopa Nõukogu sekretariaadid ning vaateajatena Euroopa Komisjon, ENQA ning konventsiooni allkirjastanud, kuid veel mitte ratifitseerinud riigid. Spliti istungi peateemaks oli konventsiooni uue lisadokumendi arutelu ja selle vastuvõtmine. Uus lisadokument on soovitus, mis käsitleb kvalifikatsiooniraamistike osa välisriigi kõrgharidust tõendavate ja kõrgharidusele juurdepääsu võimaldavate kvalifikatsioonide hindamise ja tunnustamise protsessis.

2005. a konventsiooni üldkogu Pariisis

Kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsiooni (2005. a konventsioon) üldkogu toimus 11.–13. juunil Pariisis, Eestit esindas Jorma Sarv kultuuriministeeriumist. Peamisteks teemadeks istungil olid rahvusvahelise kultuurilise mitmekesisuse fondi ressursside kasutamine, konventsiooni logo kinnitamine, konventsiooniosaliste perioodilised aruanded ja konventsiooni valitsustevahelise komitee edasised tööülesanded. Valiti uued liikmed konventsiooni valitsustevahelise komiteesse: Austria, Suurbritannia, Valgevene, Leedu, Saint Lucia, Uruguay, Afganistan, Austraalia, Etioopia, Madagaskar, Tuneesia, Araabia Ühendemiraadid.

Vaimse kultuuripärandi konventsiooni juubel Chengdus

14.–16. juunil toimus Hiinas Chengdus rahvusvaheline konverents, millega tähistati vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooni 10. juubelit. Üritus tõi kokku suure hulga konventsiooni sünni juures olnud rahvusvahelisi eksperte, et meenutada algseid eesmärgi, võtta kokku kümne aasta jooksul saavutatu ja määratleda edasised sihid. Teematilised ümarlauad ja paneeldiskussioonid käsitlesid konventsiooni eri tahke. Teemade ring ulatus nimistutest ja nimekirjadest intellektuaalomandi küsimuste ja vaimse kultuuripärandi kaitsmise praktiliste kogemusteni. Konventsiooni saavutusi ja vaimse kultuuripärandi kontseptsiooni käsitletud paneeldiskussioonis osales UNESCO endise peadirektori Koichiro Matsuura ja Brasiilia eksperdi Antonio Augusto Arantese kõrval ka Tartu ülikooli kultuuriteaduste professor ja UNESCO ERK nõukogu esimees Kristin Kootma.

Maailmapärandi komitee 37. istung Phnom Penhis

UNESCO maailmapärandi komitee lisis tänavu maailmapärandi nimekirja 19 uut paika. Põnevamate hulgas võib nimetada 300 aasta vanust baskide vaalapüügi ja -töötlemise keskust Red Bays Kanadas, äärmiselt uhkeid ja tehniliselt erilisi veekaskaade Saksamaal Wilhelmshöhes; Namibi kõrbe Aafrikas, kuumaastikku meenutavat ja seetõttu isegi Apollo I astronautide õppebaasiks olnud El Pinacate ja Gran Desierto biosfääri kaitseala Mehhikos. Maailmapärandi hulka arvati üllatavalt üheaegselt ka Etna ja Fuji vulkaanid. Maailmapärandi nimekirja kuulub 2013. a juuli seisuga 981 paika 160 riigist. 759 paika kuulub kultuuripärandisse, 193 looduspärandisse ja 29 paika on kantud nimekirja nii kultuuri- kui loodusväärtuste alusel.

Ohustatud pärandi nimekirja kanti sõjalise konflikti tõttu kuus paika Süürias ning ulatusliku ebaseadusliku raie tõttu Ida-Rennell. Tegu on Saalomoni saarte lõunapoolseima saare idaosaga, kus asub maailma suurim koralliatoll.

UNESCO ERK
Pikk 2,
10123 Tallinn
Tel: 6 441431
Fax: 6 313757
unesco@unesco.ee
www.unesco.ee

Eesti mandaat 190 riigi seast valitavas 21-liikmelises ekspertkomitees lõpeb selle aasta novembris. Eesti osales nelja aasta jooksul maailmapärandi komitee töös ekspertide grupiga, mida juhtisid professor Mart Kalm kunstiakadeemiast ja Urve Sinijärv keskkonnaministeeriumist. Nelja aasta jooksul on panustanud töösse palju inimesi, kuid tuumikrühma kuulusid lisaks delegatsiooni juhtidele Nele Ingerpuu ja Ülle Reier Tartu ülikoolist, Anneli Randla kunstiakadeemiast, Riin Alatalu ja Robert Treufeldt ICOMOSi Eesti rahvuskomiteest, Liina Jänes kultuuriministeeriumist, Kais Mattheus Tallinna kultuuriväärtuste ametist, Kaire Tooming Tallinna ülikoolist, Mari Loit ja Ants Kraut muinsuskaitsetest, Margus Rava ja Marten Kokk välisministeeriumist, Margit Siim UNESCO ERKst. Eesti jäi silma konventsiooni mõtte ja sätte põhimõttekindla toetajana, lähtudes ekspertide hinnangutest pärandi seisukorra kohta. Komitee töös tervikuna peegeldus aga selgelt see, kuidas maailmapärandi kaitse ristub rahvusvaheliste ettevõtete ja riikide majanduslike ning nii sise- kui ka välispoliitiliste huvidega. Komitee liikmesuse ajal tegi Eesti kultuuriministeeriumi vahenditest kaks vabatahtlikku annetust maailmapärandi fondi, kokku 20 000 eurot.

Tallinna tornid Phnom Penhi linnapildis
Foto: Mart Kalm

UNESCO MABi koordineerimisnõukogu 25. istung

UNESCO programmi MAB juhtorganiks on rahvusvaheline koordineerimisnõukogu, mille koosseisus on 34 liikmesriiki, kes valitakse UNESCO peakonverentsil. Eesti valiti sellesse nõukogusse 2011. aastal ning Eesti esindajaks on UNESCO ERK nõukogu liige Toomas Kokovkin. Komitee 25. istung peeti Pariisis, UNESCO peakorteris 27.-30. mail. Olulisemad märksõnad istungilt olid biosfäärialade arvu kasv, biosfäärialade taotlusvormide ja perioodiliste aruannete vormi uuendamine, töögrupi loomine Madridi tegevuskava tulemuste hindamiseks, esialgsed ideed programmi MAB strateegiaks aastatel 2014–2021 ja temaatilised võrgustikud, sh mägede, linnastute ja saarteranniku biosfäärialad. MAB süvendab koostööd uurimisorganisatsiooniga Stockholm Resilience Centre. Otsitakse koostöövormi hiljuti loodud bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste valitsustevahelise

teaduspoliitika platvormiga (IPBES), kus Eesti on vaatleja. Komitee võttis võrgustikku vastu 12 uut biosfääriala.

Kolmas ülemaailmne saarte biosfäärialade nõupidamine Saaremaal ja Hiiumaal

3.-7. juunini 2013 toimus Saaremaal ja Hiiumaal kolmas ülemaailmne saarte biosfäärialade nõupidamine. Tegemist on UNESCO MAB temaatilise allvõrgustikuga, mille tegevust koordineerivad Menorca (Baleaariid, Hispaania) ja Jeju (Lõuna-Korea). Kohale tuli üle neljakümne osavõtja kuueteistkümnest riigist, põhiliselt Kagu-Aasiast (Jaapan, Hiina, Filipiinid, Lõuna-Korea, Põhja-Korea) ning Ladina-Ameerikast ja Kariibidelt (Jamaika, Mehhiko, Brasiilia, Tšiili, Saint Kitts ja Nevis). Erilist märkimist väärib kahe Korea teadlaste kontakt meie saarte neutraalsel pinnal.

Kahel konverentsipäeval tutvustati oma saarte biosfäärialasid, arutati niisuguseid globaalseid teemasid nagu kliimamuutus, taastuv energeetika, veekasutus, aga ka saarte juhtimismudeleid, teadusuuringuid ja kultuurilist identiteeti. Konverentsi tulemusel sõnastati kuus projekti või tegevusvaldkonda järgnevateks aastateks. Väliskülalised, kellest keegi ei olnud varem Eestis käinud, said tutvuda Saaremaa ja Hiiumaa looduse, külaelu ja biosfääri alal toimivate programmidega. Kokkutulek lõppes lustaka rahvatantsuõhtuga Soera talumuseumis.

Nõupidamine korraldati UNESCO MAB sekretariaadi, UNESCO Eesti rahvusliku komisjoni, keskkonnaameti ja MTÜ Arhipelaag koostöös.

Hiiumaa rahvatantsu õppimas
Foto: Toomas Kokovkin

UNESCO tagasiside Tallinna vanalinna arengukavale

Juuni lõpus saabus tagasiside UNESCO maailmapärandi keskusest ja ICOMOSilt Tallinna vanalinna arengukava täiendatud versiooni kohta. Tallinna linna koostatud ja vanalinna nõukogu heakskiidu saanud arengukava täiendustes oli arvesse võetud ICOMOSi eelnevaid parandusettepanekuid. ICOMOSi hinnangul vastab arengukava nüüd täielikult UNESCO nõuetele ja rohkem lisaettepanekuid ei esitatud. Nüüd seisab ees dokumendi kohalik menetlemine.

Maailmapäev

1. juunil toimus Vabaduse väljakul maailmapäev, mille eesmärk oli suurendada teadlikkust inimõigustest. Maailmapäeva tegevustega rõhutati, et kõikidel peab olema võrdne võimalus inimväärseks eluks ning et me kõik saame panustada selle saavutamisse. Maailmapäeva korraldas arengukoostöö ümarlaud Eesti välisministeeriumi ja Euroopa komisjoni toetusel.

Maailmapäeval olid kohal erinevad organisatsioonid (sh UNESCO ERK) ja saatkonnad, kes tutvustasid oma tegemisi arengukoostöö vallas ning inimõiguste eest seismisel. Maailmapäeval sai osaleda erinevates töötubades ning kuulata maailmamuusikat. Kontserdi juhatasid sisse Lääne-Aafrika trummid ja tants, lõpetasid aga Svjata Vatra ja Haydamaky.

Lisaks 1. juunil toimunud maailmapäevale toimus 14. mail konverents „Kes peaks toitma maailma?“ Samuti linastusid maikus kinos Artis inimõigusi käsitlevad filmid.

Eesti kandidaadid UNESCO-L'OREALI stipendiumile

UNESCO-L'OREALI stipendium on mõeldud kuni 35-aastastele naisteadlastele, kes on saavutanud silmapaistvaid tulemusi bioloogia, biokeemia, biotehnoloogia, põllumajanduse, meditsiini, farmakoloogia või füsioloogia valdkonnas. Kandidaadid peavad olema doktoriõppes või omama doktorikraadi. Stipendiumi suurus on 20 000 USD ja see on mõeldud uurimistöök ühes välisülikoolis.

2013. aastal UNESCO ERKile laekunud avaldustest saadeti rahvusvahelisse vooru edasi kaks. Žürii teeb oma valiku üle maailma saadetud taotluste seast sel sügisel. Peame põialt!

Läänemere projekti kokkutulek Kloogarannas

10.–12. maini toimus Kloogaranna noortelaagris Läänemere projektis osalevate Eesti koolide õpilaste ja õpetajate kokkutulek.

Kolmepäevasel kokkutulekul kuulati loenguid, osaleti õppekäikudel ning maastikumängus. Põhjaliku ettekande „Läänemeri: elu mere põhjas“, tegi TÜ mereinstituudi doktorant Merli Pärnoja. Jaapani maavärinatest rääkis Hideki Maruyama. Tema loengule järgnenud elavas vestluses saadi lisainformatsiooni jaapani kultuuri, traditsiooniliste toitude ja koolielu kohta.

Palju praktilisi looduskogemusi andsid kohapeal läbiviidud õppekäigud, kus uuriti kohalikku mereelustikku ning ranniku- ja metsataimestikku. Osalejatele toimus ka varahommikune linnuvaatlus. Laagri lõpetas maastikumäng, kus võitjateks tulid Lihula Gümnaasiumi õpilased Epp Sillukse ja Maris Esko.

Mereelustiku uurimine
Foto: Kersti Sõgel

Projekt „Elav, kirev ja põnev vaimne kultuuripärand“

Viljandi Linnagaleriis avati 24. mail kunstinäitus, mis võttis kokku õpilaste ja õpetajate viimase poole aasta töö oma kodu või kodukandi kultuuripärandiga. Projekt algas detsembris kunstiõpetajate koolitusega, millele järgnes töö koolides - õpilased uurisid oma kodukandi vaimset kultuuripärandit ning löid tulemuste põhjal kunstitöö kontseptsiooni ja kavandi. Peeti ettekandepäevi ja korraldati näitusi. Üle-eestilisele näitusele valis iga kool ühe töö. Rõõmu teeb, et projektiga alustanud 37 koolist jõudsid lõppnäituseni 33 kooli ning esindatud olid 14 maakonda üle Eesti. Elamuspäeval osalesid tööde autorid ja nende juhendajad, kokku ligi sada inimest. Kunstitööd riputati ühiselt üles, lisaks osaleti erinevates vaimse pärandi töötubades, kus sai meisterdada unenukku, mängida parmupilli, punuda paela või valmistada

Kalender

04.07.2013

UNESCO täitevkoogu erakorraline istung Pariisis

23.09.–11.10.2013

UNESCO täitevkoogu 192. istung Pariisis

Juuli 2013

Projekti „Elav, kirev ja põnev vaimne kultuuripärand“ näitus Tallinnas Vabaduse väljaku Eksperimentaalgaleriis ja galeriis Aatrium

31.07.2013

Maailmapärandi konventsiooni rakendamise aruande esitamise tähtaeg

31.07.2013

Haagi 1954.a konventsiooni ja lisaprotokollide rakendamise aruande esitamise tähtaeg

5.–20.11.2013

UNESCO peakonverents

sepanaela. Pärast lõunasööki pärimusmuusika aidas toimunud koolikontsert „Sinasõprus pärimusmuusika ja –pillidega“ tutvustas erinevate pillide ja laulude kaudu eesti pärimusmuusikat. Päeva lõpetas pidulik näituse avamine Viljandi linnagaleriis. Juulikuus saab näitusega tutvuda Tallinnas Vabaduse väljaku Eksperimentaalgaleriis ja galeriis Aatrium ning oktoobrikuus Paide kultuurikeskuses. Tööd on üleval ka veebikeskkonnas www.unesco.ee/galerii

Projekti korraldajad on UNESCO Eesti rahvuslik komisjon, rahvakultuuri keskus ja Sally stuudio. Toetavad kultuuripärandi aasta 2013, hasartmängumaksu nõukogu, kultuuriministeerium ja Edelaraudtee.

Näitusetöö „Traditsioonilised rookatused“
Helerin Leemets (14), Joosep Bork (14)
Lihula muusika- ja kunstikool

Näitusetöö „Mootorrattad suguvõsas“
Elisabeth Toom (16)
Viljandi gümnaasium

Teaduskonverents Ülenurmes

5. ja 6. juunil toimus Ülenurmes UNESCO ühendkoolide teaduskonverents vaimse kultuuripärandi teemal. Konverentsi korraldasid UNESCO Eesti rahvuslik komisjon ja Ülenurme gümnaasium, konverentsi toetas Eesti välispoliitika instituut. Osalejaid tervitasid Ülenurme vallavanem Aivar Aleksejev ning Ülenurme gümnaasiumi direktor Olev Saluveer ning ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetaja Milvi Tisler. UNESCO ERKi tervitussõnad edastas Hanna-Liis Kaarlõp-Nanì.

Õpilaste ettekanded keskendusid vaimsele kultuuripärandile. Nii sai konverentsil kuulda ettekandeid sellest, kuidas on muutunud inimeste suhtumine looduslikesse pühapaikadesse läbi ajaloo, millised muutused on toimunud külakultuuris Taburla küla näitel või kuidas on säilinud eesti keel ja kultuur Krimmis 150. aasta jooksul. Elevust tekitas ka vene õppekeele kooli õpilaste ettekanne, milles soovitati Eestist vaimse kultuuripärandi nimekirja lisada jaanipäeva pidamise traditsioon. Õpilased leidsid, et see on tähtpäev, mis ühendab nii eesti kui vene kogukonda ning võimaldab luua ühist positiivset identiteeti.

Kuna UNESCO ühendkoolide teaduskonverentsi juurde kuulub traditsiooniliselt ka kohalike kultuuriväärtustega tutvumine ning mõnus koosolemine, külastati lähedal asuvat renoveeritud Uhti ateljeed ja meistriskodasid. Uhtis võttis meid vastu sõbralik perenaine Kai, kelle juhendamisel sai osaleda erinevates töötubades. Nii said huvilised valmistada endale võtmehoidja või hoopis osaleda grillimeistrite töötoas. Lisaks Uhtile külastati ka lähedal asuvat põllumajandusmuuseumi. Korraldajad loodavad, et nii mõnegi noore teadlase tulevikuplaanid said teaduskonverentsil tuult tiibadesse.

Teaduskonverentsil osalenud
Foto: Kalju Tisler